List 12.

NOVICE

Tečaj XXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 23. marca 1864.

Gospodarske stvari.

Kdaj naj se mavec (gips) po deteljščih posipa?

Kako težko je od starih šeg se ločiti, kaže nam tudi potresanje mavca po detelji. Dovelj je še sicer pametnih kmetovavcev, kteri mislijo, da mavec detelji najbolj tekne, če se zjutraj ob rôsi po nji posiplje, ko je že za kake pavce velika, da tako na deteljnem perji ostane in jo po perji ali skozi perje gnojí.

To pa ni tako.

Mavec ne kaže nobene moči, ako ga voda ni razkrojila ali popolnoma razstopila; mavec pa se v vodi tako nerad razstopí, da 1 del mavca potrebuje 400 do 500 delov vode za razkrojenje, tedaj, postavimo, 1 funt mavca potrebuje 400 do 500 funtov vode. Potem menda vendar ne bo nihče mislil, da se bo mavec na deteljnem perji po rôsi topil in deteljo gnojil. Dež ga s perja spere in v zemljo odpelje, kjer se popolnoma raztopí in deteljo le okrog korenin gnojí.

Dostikrat se sliši tù in tam pritožba: „Letos je mavec na deteljšči kaj malo zdal.“ Tega krivo pa je le to, da se je mavec še le majnika mesca po deteljšči posipal in je potem delj časa suho in toplo vreme nastopilo. Zato ni mogel gips svoje moči deteljnim korenikam dati, ker ga deževnica ni v zemljo odpeljala.

Mavec le ne zdá, kakor skušnje kažejo, ako je deteljšče na taki zemlji, ki ima že sama obilo mavca (žveplenokislega apna) v sebi, sicer pa je njegova moč res zlatega denarja vredna, če se o pravem času po deteljšči posiplje.

Mavec se more spomladi z deteljo vred sejati; dobiček je ta, da deteljo še enkrat v jeseni lahko kosiš. Al to setev je že veliko gospodarjev opustilo, ker ste se dve znameniti napaki pri tem opravilu pokazali, namreč ta, da detelja tako košato raste, da se košnja posebno pri slabem vremenu jako zakasní, in drugič ta, da detelja žito, ktero je poleglo, tako preraste, da gospodar deteljo kosí, namesto da bi žito žel.

Boljši čas deteljo gipsati je tedaj brž po žetvi; ako koj potem njivo dež dobro pomoči, sem ti porok, da ti bo detelja taka izrastla, da je boš v jeseni veliko nakosil. Le takrat, če po žetvi dolgo suho vreme ostane, se ti detelja ne bo tako obnesla, da bi jo mogel kositi, za samo pašo je pa vendar nevarna. Da se pa ta napaka odvrne, se trosi gips po deteljšči takrat, kadar se živina na deteljšča spuščati neha in se brez škode po deteljščih more hoditi. Vse eno je, kterega mesca koli se njiva pozimi gipsa, da se le pred spomladjo zgodí; potem se ni za deteljo bati, če tudi suho vreme nastopi in vroče poletje, ker toliko dežja bode vendar, da se mavec razstopí. Da pa ne gré mavca o hudem vetru po njivi razsipati, razumnemu gospodarju menda ne bo treba posebej priporočevati.

Če se o omenjeni dôbi detelja gipsa, smo kmetovavcu porok, da se mu bo tako vrlo obnašala, da jo bo lahko že tačas kosil, ko bo jel kak sosed njegov prvič frišno travo živini pokladati.

Poskusimo vse, in obdržimo, kar je bolje! Marsikter neveren Tomaž se je že po skušnjah izuril, kaj in kako. Pravi čas imamo še to poskusiti. Naj poskusi gospodar le z enim kosom deteljšča tako; poleti se bode kesal, da ni — vsega deteljšča tako zgodaj gipsal, zlasti ako nam majnik prinese suho vreme.

Po šležkem časniku.

Gospodarska skušnja.

* Črva pokončati na njivah in senožetih. Največi sovražniki črvov po polji in travnikih so rudeči mravljinci. Ako bi se pod zemljo vidilo, bi bil marsikdo že zdavnej boj rudečih mravljincev in črvov zapazil v luknjah teh škodljivih mrčesov. V tem boji so vselej mravljinci zmagovavci. Kjer se rudeči mravljinci vgnjezdijo, se gospodarju ni treba bati, da bi mu črv po njivah in travnikih preveč škode delal. Toraj pustite take mravljišča pri miru; najhuji sovražniki črvov stanujejo v njih!

Graška asekuracija zoper ogenj v preteklem letu.

Iz letnika, ki smo ga od imenovane asekuracije ravno v roke dobili, se vidi, da je v preteklem letu 1863 na novo 2399 gospodarjev k nji pristopilo, to je, iz Štajarskega 1548, iz Koroškega 322, iz Kranjskega pa 529.

Lansko leto je bilo 5988 pohištev zavarovanih za 4 milijone 829.725 gold. klasne vrednosti; pogorelcem je za škodo pogorišč povrnila 356.167 gold. 9 kr., namreč Štajarcem 204.792 gold. in 77 kr. za 2200 pogorelih poslopij; Koroščem 89770 gold. in 87½ kr. za 296 pogorelih pohištev, Kranjcem pa 61603 gold. in 44½ kr. za 236 popaljenih pohištev.

Letošnja tarifa je za zavarovanje pohištev in drugih poslopij odmerjena na 42 kr. nov. den. od 100 gold. To plačilo se pa mora, kakor je vsacemu zavarovancu znano, zadnji čas do konca tega mesca, namreč 10 dní po sv. Jožefu oskrbnikom imenovane asekuracije odrajtati.

Ponudbi.

* Prijatlom sviloreje ponuja g. Anton Vukasinović, županijski ogleda svilarstva v Oseku (Esseg) v Slavonii 3 do 4000 močnejih in šibkejih murbovih cepljenih drevesec po 60 krajc. nov. dn., in nekoliko funtov jajčic svilnih črvičev, lot po 30 nov. dn.

☞ * Gosp. Štepan Zuković v Klanjcu na Hrvaškem vabi vinokupce, naj pridejo po vina na Hrvaško, ter jim zagotavlja, da ne bojo samo zadovoljni z dobrim vinom, temuč tudi z nizko ceno.

Priporočilo
markanih pisemskih zavitkov.

Če hočeš pismo po pošti poslati, da poštnine ne plača, komur ga pošlješ, mu moraš pritisniti marko ali znamko po 5, 10 ali 15 kr., kakor je daljava, kamor pismo pošlješ, če le pismo več ne vaga kakor 1 lot, sicer mora biti marka dvojna, trojna itd.

To, dragi moji, veste vsi, ki po pošti pošiljate pisma.

Al dokaj je gotovo naših bravcev, ki ne vejo, da so tudi zavitki (kovêrti) za pisma, kteri imajo že marko na sebi natisnjeno, — še več pa je tacih, ki ne poznajo velike dobrote tacih pisemskih zavitkov z markami.

Vsem tem so namenjene sledeče vrstice.

Vsak, kdor pisma piše, mora na to paziti, da se pismo njegovo tudi lahko bere in da ga, komur je pisano, tudi gotovo v roke dobí. Da nam ni treba dvojne poštnine plačati, pišemo pisma na tri strani, zadnjo stran pa rabimo za zavitek in pa za napis. Ako se pismo prezlo pečati, se lahko pri odpečatenji tù in tam pretrga; to bravcu več ali manj branje overa, kar se celó dostikrat pri tacih pismih pripetí, v kterih se denarji pošiljajo, kteri se morajo po postavi znotraj in zunaj pečatiti. Če se za tako pismo ne naredí poseben zavitek, se rado pretrga, ako se še tako skrbno odvija. Mnogo je pa tacih, ki po zavitku (kovêrtu) zato ne segajo, ker se zavoljo njega previsoke poštnine bojé; al to je nepotreben strah, zakaj vsakemu pismu z denarji se še tarifa pisma prirajta, naj je pismo zraven ali ne.

Vseh teh nezgod se pa ni bati, če se pismo v posebnem zavitku pošlje, kteri se na zloženih 4 voglih zapečati. Po tem takem se priloženo pismo lahko na vseh štirih straneh popiše, pa vendar ne preseže peze 1 lota. Zavitki ali tako imenovani kovêrti se dobivajo večidel v vsaki štacuni, kjer prodajajo papir; 100 zavitkov za 50 do 70 kr., posamni pa po 1 ali 2 kr., kakor je zavitek veči ali manji in papir lep.

C. kr. pošte imajo pa že ene leta sém zraven navadnih pisemskih mark tudi s pisemskimi markami zaznamvane zavitke po 15, 10 in 5 kr., kakoršni so v druzih deželah že delj časa v rabi; zavitke same brez marke so pošte poprej po pol krajcarja prodajale. Al zdaj se dobivajo zavitki zastonj, ravno tako kakor nekdaj, ko se štempeljski papir ni plačeval; le štempel (kolek) se je plačal, ne pa papir.

Taki štempljani zavitki se dobivajo zdaj pri vseh cesarskih poštah, kakor tudi pri vseh prodajavcih pisemskih mark; plača se za nje le toliko, koliko marka znaša. Ako bi prodajavec hotel še zavitkov papir plačan imeti, bi ga zadela kazen. Celó popisani ali po kaki naključbi poškodovani zavitki, če se le ne vidi, da so bili že porabljeni, se za čiste brez plačila premenjujejo. Tudi je pripuščeno, da se na poštne zavitke prilepujejo marke više poštne tarife; kdor ima, postavimo, zavitek s 5 kr. pri rokah, pismo mora pa marko s 15 kr. imeti, tak more še posebno marko z 10 kr., ali pa dve po 5 kr. na zavitek pritisniti. Tako se dela tudi s pismom, ki pezo od 1 lota presega, od kterega se mora dvojna poštnina plačati; pritisne se le še druga marka na-nj.

Ker so z markami zaznamvani zavitki, ki jih pošte prodajajo, na odprti strani polimani, se pismo že s tem popolnoma zapečati. Iz tega se vidi od druge strani zložnost in korist priporočanih zavitkov. Ti tako markani zavitki varujejo pošte pa tudi ljudí, ki pisma pišejo, marsiktere goljufije. Že dostikrat se je primerilo, in na deželi, kjer so ljudje precej deleč od kake pošte, se celó večkrat zgodí, da človeku daš pismo, naj ga nese na pošto in mu daš denar za marko, da jo na pismo pritisne, in pismo v pisemsko skrinjico vrže. Pa že dostikrat je smuknilo pisemce brez marke v skrinjico, denar pa v žep nepoštenega oddajavca. In kaj je nasledek tega? Prejemnik pisma brez marke mora celo navadno poštnino plačati, vrh tega pa še 5 krajc. več za kazen, ker pismo nima marke. Tudi že na pisma pritisnjene marke so nezvesti in nekoliko izurjeni pismonosi odlušili; pismo pride potem brez mark na svoj kraj, prejemnik mora poštnino z kaznijo vred plačati.

Pri poštnih pisemskih zavitkih pa vseh teh napak ni; zavitkova marka se ne dá z zavitka odpraviti; oddajavec pisma nima na pošti nič več s kupovanjem marke in z natiskovanjem marke na pismo opraviti, pismo se le v nabiravnico vrže, ki je vedno odprta.

Če so robovi pisemskega zavitka po gori omenjeni lastnosti s klejem pomazani, se pismo tako trdno zaprè, da ni moč do denarja priti v njem hranjenega; prav za prav pisma tudi ni treba posebej še pečatiti; varno je vsakega odpečatenja; popolnoma nemogoče je, do pisemskega zapopadka priti.

Dandanašnji vse neprenehoma hití po zboljšanji vsake rečí. Markani pisemski zavitki so tudi taka zboljšava. Obljubim mu, da vsak, kdor več pisem piše in se po mojem nasvetu poslužuje markanih zavitkov, mi bode hvaležen, da sem mu jih priporočal.

Nekdo, ki obilo pisem dobiva in obilo pisem piše.

Podučno-zabavno berilo.

Zatoženi sosamoglasnik.

Spisal Fr. Levstik.

(Dalje.)

A: Dobro. — Zdaj pa ti **g**! meni skoči na nos za naóčnike, da bodem bolje videla pravično soditi. Kje si pa ti **k**? Lézi na četvérico, in bodi za tožnjo klopčíco, na ktero naj **r** séde. — Tedaj začnimo razpravljati! — Gospod **r**! kako ti je ime?

r: V grškem jezici sem bil Ro Helenovič; latinski pišoči Slovanje mi pravijo Er Romanovič, in cirilica me imenuje Rci Slovanovič. Imam sicer še nekaj druzih imén, če jih ni toliko zadosti.

A: Zadosti jih je. Koliko si star?

r: Prav dobro ne vem, gotovo pa uže več tisoč let.

a: Da te vendar! Tako star pa še tako trden! Jaz imam še le 39 let, in uže sem vsa sključena.

A: Kakošne vere si?

r: Najprvo sem bil pogan, potlej sem se pokrstil, in zdaj, kadar se zovem Er, takrat sem med Slovani skoro vselej katoličan; a kadar se imenujem Rci, tedaj sem pa sin pravoslavne cerkve.

A: Kakošen posel imaš?

r: V pasjem gobcu renčím; v učilnici devam časi otroke kléčat; po tiskalnicah narejam knjige; po knjigah ljudí podučujem.

A: Ali si oženjen ali ne?

r: Mí, ki smo iz abecedne vasí, nimamo take ženitve, kakoršno imajo ljudjé; pri nas mora soglasen moški stopiti v zvezo s tisto samoglasno žensko, s ktero je treba, potlej pa hitro zopet z drugo in takisto dalje.

e: To ni vse nič res! On je moj pravi zakonski mož, poročen po vseh veljavnih pravilih abecedne vasí.

r: Drugi so me s teboj siloma vklepali v jarem; poročena pa nisva bila nikdar, še toliko ne, kakor je poročal slavni rokomávh Vèliki Groga v Udnjem gozdu, ko je pod krivo brezo stal, rekoč:

In nomine patre, Če boljšo dobíš,
Poročam te na kvatre; Pa to zapodíš.

A: Denašnja razprava mora nam vse to razbistriti. — Ker si neoženjen, kakor praviš, torej menda nimaš nič zaroda?

r: Zaroda? Nisem čisto brez njega ne. — Kaj pa čem? Povedati moram. — Prišla je taka prilika, da mi je Bog dal sina po imeni **ṙ**, kterega pa ni več domá, kajti uže davno je šel med séverne Slovane, koder še zdaj abeceduje.

A: Kje in koliko si hodil v učilnico?

r: To mi je težko povedati, ker sem uže od rojstva imel zmerom opravek po vseh učilnicah, in ta posel mi je še zdaj, a ne samo po tej deželi, temuč po vesoljnem svetu, ker imam delež pri vsakej vednosti. Po učilnicah se pa nisem jaz nikdar učil, ampak drugi so se morali učiti mene, ker me je Bog ustvaril tako, da sem precej znal, kar zdaj znam.

A: Tožnica! ti se oglási in povedi, zakaj ga tožiš?

e: Slavni sodnji zbor! Opomniti moram najprvo, da mi je zeló nekoristno, ker se je tako hitro osnovala ta razprava, kajti noben doktor me v náglici neče niti more zagovarjati. Naredilo se je torej, da se moram sama braniti tako srditemu nasprotniku, kakoršen je nezvesti **r**. Da, braniti se moram v pričo mnozih, preučenih poslušalcev, braniti jaz preuboga, nevedna ženica, ki ne znam niti državnih niti cerkvenih zakonov; jaz, ki nisem še nikdar imela pečata, niti sem kdaj sama koga tožila. Če ne bodem stavila besed, kakor bi trebalo, in kakor znajo odvetnici, ki imajo podmazane jezike, naj slavni sodnji zbor ne zabi moje vele neprijetne okolnosti, in sodi naj tako, da ne bode moja težka nezgoda meni delala nikakoršne kvare.

A: Tožnica! moram te posavriti, da ostani pri tožbi, kajti ura bode skoro polnočí.

r: Prosim besede. Samo nekaj bi rad ob kratkem.

A: Potlej govôri! Zdaj še ni vrsta na tebi.

r: Kaj taka je tedaj neokršena svoboda v govoru in zagovoru?

A: Torej naglo povedi, kar misliš.

r: Vsi dolgi izgovori moje nasprotnice so prazna slama. Povsod namreč dobro vemo, da je vsaka črka vdomačêna v poslopji vsacega znanja; zatorej tudi zagovornika ne potrebujemo, kakor ga je na priliko treba ljudém, ki nimajo znanstev od konca do kraja vsi pod klobukom. Če je pa vsaka črka vdomačêna v stanovanji vsacega znanja, ménim, da je tudi **e**. Vprašam tedaj: kako je to, da se dela tako nevedno, ko smo vsi preverjeni, da ní? Ako bi jaz tako blèl, gotovo bi vse dejálo, da hočem preslepiti sodnike, naj bi mi praznoglavcu oprostili kazen.

A: Tožnica, zdaj se tí zopet oglási!

e: Kako hudobne in ležnjíve, kako níčeve so besede mojega trdosrčnega moža, umeje slavni sodnji zbor lehko brez mene; zato jaz o tej stvari ne bodem tratila nepotrebnega govoríčenja; našteti hočem le najprvo vse zgodbe njegovih raznih porok, in dokazati, da **r** do zdaj pri nas ni bil še nikoli brez kake zveze, torej nikoli sam svoj, ali kakor on pravi, sámoglasen. Z le-tó povestjo pa bodem tudi ob enem razlagala nezvestobo navihanega dedca in svoje bridkosti. Kadar bode to v kraji, potem do dobrega pokažem, da tudi nikakor samoglasen biti ne more. (Dal. prih.)

Odlomek iz „Romeo in Julija.“

Poslovenil J. Z.

Drugi čin, drugi nastop.

(*Kapuletov vrt.*)

(Konec.)

Jul. Ti veš, obdaja nočna tmina me,
Sicer oblila bi me rudečica
Zavoljo tega, kar ti prej sem djala.
O rada, rada zatajila bi,
Kar rekla sem, al proč s hinavšino!
Povej, me ljubiš? Trdil boš gotovo,
In jaz zaupam ti. Če bi prisegel,
Nezvest postal bi morda. Jupiter
Se ruga preljubljencem krivorotnim.
O dragi Romeo, me ljubiš ti?
Obstani mi, al če te misel vname,
Da se prehitro vdam, se mrzit' čem,
Grbati čelo in odpraviti
Snubitelja, inači pa nikdar.
Moj dragi Montagi, prenežna sem,
In lehkodušna bi se ti dozdela;
Al zvestejša ostanem ti, prijatel,
Kot druge, ki se nosijo ohole.
Tud' jaz bi bila se potajila,
Ako ne bil bi slišal tak nenadno
Govor ljubezni moje. Ah, odpusti;
Ne grajaj mi obljube te prenagle,
Ker ti izdala noč je srce moje.

Rom. Prisežem, Julija, pri sveti luni,
Ki sreberno obsija té drevé. —

Jul. Pri luni ne prisegaj, pri lažnjivi,
Ki vedno, večno svoj obraz spremenja,
Da ne enako tvoje bo ljubljenje.

Rom. Pri čem tedaj?

Jul. O raji ne prisegaj!
Al če te volja je, pri sebi le,
Pri temu, kterega častim kot boga.
Verujem vse.

Rom. Pri vročem srcu svojem —

Jul. O naj! Čeravno radost ti si moja,
Ne veselí me te noči zaveza.
Prenagla je in nepremišljena,
Podobna blisku, ki je davno proč,
Če kdo poreče „bliska.“ — Lahko noč!
Naj te ljubezni popica cveti
V poletji, dokler spet se vidiva.
Prelahko noč. O da bi radost ta,
Ki me razgré, tud' v tvojih prsih b'la!

Rom. Tak brez tolažbe vse me zapustiš?

Jul. Kako bi več tolažbe poželel?

Rom. Prisego da me ljubiš ti — za mojo.

Jul. Prisego čul si, preden si želel,
In vendar bi nazaj jo rada vzela.

Rom. Zavrgla bi jo rada? Zakaj, ljuba?

Jul. Da bi jo samovoljna zopet dala.
Al sebi to le vošim, kar imam.
Ljubljenje moje morji je enako
Po globosti neskončni. Več ko dam,
Tem več imam; oboje je ne'zmerno.
(Dojnica kliče znotraj.)
Me kličejo. Z Bogom, prijatel moj!
Zdaj, dojnica! — Ostani zvest mi, dragi!
O čakaj malo tù, se vrnem koj.
(odide.)

Rom. O srečna, srečna noč! Bojim se le,
Ker noč je zdaj, da vse bi bilo sanje,
Presladko le, premilo za resnico.
(Julija se spet prikaže.)

Jul. Še tri besede, ljubi Romeo! —
Če dober je namen ljubezni tvoje,
In zakon vzrok, oznani jutri mi
Po poslu, kterega ti bom poslala,
Kje in kedaj se bova poročila.
Ti k nogam srečo svojo položim,
In spremljam te, ljubljen'c, po celem svetu.
Dojnica (znotraj:)
Gospodična!

Jul. Če drugih misli si,
Te prosim —

Dojnica. Gospodična!

Jul. Pridem koj! —

*

Ne snubi dalje, pusti žalost mi.
Zjutraj poslala bom —
Rom. Pri duši moji!
Jul. O tisučkrati lahko, lahko noč!
(odide.)
Rom. Gorjé tisučkrat mi, če ti si proč!
Kot fant od bukvic — ljubljen'c k ljubci teče,
Kot otrok dom — je zapustiti neče!
(odide počasno.)
Jul. (se vrne.) Stoj, Romeo, stoj! — Z glasom sokolovim
Sokola blagega nazaj bi zvala;
Al sila zmolkla je, glasu sovražna,
Votline sicer jek razgnala bi,
In hripav jezik njen omamila
Z glasom imena „Romeo" donečim.
Rom. Srce le moje ime moje kliče,
O srebrn zvon za ljubčeka ponoči,
Za poslušavca muzika!
Jul. Romeo!
Rom. O ljuba mi!
Jul. Povej, o kteri uri
Naj pošljem zjutraj k tebi?
Rom. Ob devetih.
Jul. Ah dvajset let se mi do té bo zdelo!
Nevem, zakaj nazaj te zvala sem.
Rom. Naj čakam tù, dokler se boš spomnila!
Jul. Pozabila bom koj, da tukaj čakaš,
V presladkih mislih, da sem tebe blizo.
Rom. In jaz bom stal, da pozabila bi,
Pozabila še, da sem kje domá.
Jul. Zdaj jutro vstane. Htela bi, da greš,
Kot ptiček, kterega le deklica
Iz rok spustí in spet kot jetnika,
Oklenjen'ga na niti svilnati,
Potem, če volja ji, nazaj potegne,
Ker prostosti mu dovoliti neče.
Rom. O, če bi ptiček bil!
Jul. Če bil bi to!
Al iz ljubezni bi te umorila.
Zdravstvuj! O sladka bol, se poslovit;
B' dajala slovo, dokler pride svit!
(odide.)
Rom. Očesom tvojim spanje, prsom mir!
Ak' bil bi jaz te radosti izvir!
Poiskat' zdajci čem puščavnika,
Da vrli mož nasvèt mi dober dá.

Slovensko slovstvo.

* *Popotni spominki. Romanje k sv. Krvi v zgornjem Gorotanu. V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisal Jožef Levičnik. Natisnil in založil Jožef Blaznik v Ljubljani 1863.*

Kolikor bolj spoznavamo zgodovino, naravno lepoto in bogastvo naše domovine, toliko bolj jo ljubimo. Vsak spis, ki nam opisuje pokrajine mile Slovenije, pripomore toraj veliko k živejšemu domoljubju in ima že zarad tega svojo vrednost. Ako je pa vrh tega še lepo, mikavno in živo pisan, množí našo še majhno potopisno literaturo, ima tedaj tudi literarno vrednost. To dvojno vrednost imajo navedeni „popotni spominki", vendar bolj prvo kakor drugo. Popisuje nam kot potopisec občno znani gosp. pisatelj v tej 64. strani dolgi knjižici kraje, „ki so spadali ali pa še spadajo k zemlji slovenski", in so bili nekdaj pod škofijstvom ljubljanskim. Kar se tiče pisave, porok nam je izurjeni potopisec sam, da je dobra; lahko rečemo, da nemški Korošci ne premorejo tako natančnega potopisa ziljske, dravske, beljske doline in sv. Krvi, kakor je Levičnikovo romanje; tù najdeš, dragi popotnik k sv. Krvi, vse tako natanko in resnično popisano, da gotovo ne zgrešiš Zvonika, če si mutast in še gluh vrh tega. Tù ti je na drobno popisana vsaka vasica, kako je bila in kako je zdaj, nobena rečica in noben griček ni pozabljen. Sploh se nam je varovati, kadar kraje popisujemo, da ne postanemo malenkostni, da ne govorimo o rečéh, ki ne mikajo čitatelja, ki ga le dolgočasijo. Posebno ogibati se je subjektivosti, da se ne suče vse le okrog nas, da ni zmirom na vrsti besedica „jaz", da ne delamo opazek nepriličnih in nepotrebnih in da se ne ponavljajo vedno oblike: „pot me je peljala, pot gré navzdol ali vkreber in več druzih", da se čitatelju ne zmeša glava. V omenjenem romanji najdemo nekatere rečí prav dobro izpeljane. Lep je popis, kako je bilo v Mohorju, ko sta cesar in cesarica prišla; resničen je popis „iz glorieta" na strani 23, mikaven je popis beljske doline in živo nam opisuje pot na „pasterični ledenik." Nihče naj ne gré brez te knjižice k sv. Krvi! Prepričal se bode, da je za romarja ko nalašč. Posebno naj bi ne opustili slovenski Korošci, omisliti si to knjigo, da zvedó, kaj imajo in kaj so nekdaj imeli. Želeti je, da bi tudi drugi pisatelji posnemali lepi izgled domoljubnega gosp. Levičnika, da s časom dobimo potopise iz vse Slovenije, ki bi se dali potem v posebnej knjigi na svitlo, da nam v živi in iskreni besedi predstavlja, kar vidimo narisano v Kozlerjevem zemljovidu. P.

Deželni zbori.

Deželni zbor goriški.

Tudi nam vlada ni potrdila lani sklenjene občinske (komunske) postave, ker dva stavka, namreč „da sme vsaka davkarska (katastralna) občina med svojimi mejami samosvoje opravila sama opravljati", in „da vojaške (militarske) osebe ne morejo biti izvoljene v občinski odbor, nista bila vladi všeč. Winkler kot poročevalec o tej zadevi je v izvrstnem, obširnem svojem sporočilu naposled nasvetoval, da le iz vzrokov primernosti priporoča odbor, da naj se sprejme srenjska postava, po vladini volji popravljena, da se ne bo zavoljo nje pomanjkanja, Bog zná kako dolgo, odlagala nova uredba (organizacija) občin, ktera mora biti podlaga tudi politiški in sodnijski uravnavi, in po kteri občine že davno hrepenijo. Nazadnje so bili vsi na Dunaji zavrženi paragrafi, kakor vlada hoče, predelani, po odsekovem nasvetu sprejeti. Po tem takem smemo upati, da bomo imeli v kratkem občinsko postavo gotovo in potrjeno. — V postavi zastran skladanja, kadar se šole zidajo, ktere ni cesar zato potrdil, ker je bil zbor v §. 1 patronate občnih zalogov (fondov) obdržal, bil je omenjeni paragraf po vladinem predlogu sprejet. Zastran politiške privolitve pri zakonih (poročevalec Doliak) je zbor enoglasno svoje mnenje izrekel, da, ker ni pri nas ta privolitev nikdar postavne veljave imela, naj se nepogojno odpravi. „Umni Gosp."

Deželni zbor v Ljubljani.

V 6. seji (14. dan t. m.) je bilo najprvo na vrsti poročilo denarstvenega odbora o stroških zemljišne (gruntne) odveze za 1865. leto. Poročevalec je bil dr. Zupan, ki v imenu odborovem svetuje: 1) naj potrdi zbor za 1865. leto na 629.470 gold. preudarjene stroške in na 688.050 gold. preudarjene dohodke, po kterih bi ostalo 58.580 gold. gotovine, ktera naj se dá na obresti; 2) da pa se nabere, kar ima plačati dežela, naj se dovoli 26 odstotkov priklada zemljišnih, hišnih in druzih neposrednih davkov brez vojskinega priklada užitnini (verzehrungssteuer) od vseh močnih pijač in od mesa. — Gosp. Mullej povdarja potrebo, da bi se hitro dovršila zemljišna odveza in da bi pri gozdéh ne bilo treba vedno samih logarjev imeti za izvedence, jemali naj bi se tudi drugi izvedeni možjé, ker potem bi šlo delo hitrejše od rok. Nasvetoval je: 1) vsaka dva mesca naj bi se po časnikih na drobno povedalo, kaj se je opravilo v tem poslu; 2) kjer bi zahtevala potreba, naj bi se k tej stvari poklicali tudi

drugi izvedeni možjé; 3) konci leta naj bi deželno računstvo na drobno razglasilo, kam so se deli denarji za zemljišno odvezo. Nekoliko poslancev je podpiralo te predloge; pri 2. nasvetu sta mu bila samo Koren in Vilhar podpornika. — Grof Anton Auersperg pravi, da ni prav, da se zemljišna odveza in odkupljenje služnosti (servitutov) ni pričelo ob enem; rekel je, da se pri odvezi zemljišni marsikaj neprijetnega kaže, česar pa ni kriv zakon, temuč poznejši napotki; premisliti je, koliko ljudí mora živiti kranjski gozd zdaj: prvič lastnince, drugič tiste, ki imajo v njem pravice, tretjič državno denarnico, četrtič v novejšem času neštevilne uradnike sèm ter tjekaj potujoče, ki imajo iz gozda plačo in živež, in ki torej ta posel vlečejo, kar najdalje morejo; to bi se pa lahko ustavilo, ako bi se odločil čas, do kterega mora to delo biti gotovo, kar bi ustreglo vsej deželi in tistim, ki imajo v gozdu pravice; dokler ne bode tega, dotlej se bode gozd vedno sekal, in da nas opominja pusti Kras, naj bi se ta reč hitro dovršila. Naposled je podpiral 1. in 2. Mulleyev nasvet. — Za njim je rekel dr. Toman, da tudi on želí, da bi se hitreje vršíle te opravila; uradnikov pa, ki imajo s to rečjó posel, da ni treba zmirom grajati, ker imajo mnogo truda in prizadevajo si, kako bi to reč dobro zvršili; drugim uradnikom bi se menda več dalo očitati. Vladni komisar dr. Schöppl odgovorí, da se te opravila tudi lehko razglasijo vsacega četrtletja, če želí zbor; dozdaj pa so se razglašali vsacega pol leta, in da je vsakemu dano na izvoljo, da si lehko izbere izvedene možjé, samo da taki možjé nimajo vselej dovolj znanja, da bi vedili prav ceniti gozde; da bi zdaj še ne bilo prav ustanovljati odločeni čas, do kterega bi se to delo moralo zvršiti; pozneje morda bi se to utegnilo zgoditi. Tudi poslanec dr. Zupan je spodbijal Mulleyeve nasvete. — Obveljala sta oba nasveta deželnega odbora, samo da se je po nasvetu vladnega komisarja med stroške tudi postavilo 90 gold. popotnine prisednikom.

Potem je poročevalec dr. Zupan razložil nasvèt deželnega odbora, kako bi se koristno obrnil tisti denar iz zemljišne odveze, kar ga ostaja od stroškov. Obveljal je naposled predlog žl. dr. Wurzbacha, naj se ta reč izročí še enkrat denarstvenemu odboru na presojevanje.

Za tem je prišel na vrsto razgovor o tem, kakošne astnosti mora imeti direktor ljubljanske bolnišnice. Poročevalec je bil žl. Strahl. Razložil je, da ob priliki, ko je Njih Veličanstvo potrdilo novega direktorja, je bilo deželnemu zboru rečeno, da ni imel pravice zahtevati, da bi vodja moral tudi biti doktor kirurgije. Oprt na §. 18. I. št. 3 deželnega reda in da se ustanoví o tej zadevi kaj gotovega, nasvetuje žl. Strahl v imenu deželnega odbora: 1) naj je vodja bolnišnice neobréčen mož, naj je doktor medicine in kirurgije, in naj zná nemški in slovenski jezik; 2) naj se naročí deželnemu odboru, da storí, česar je treba, da Nj. Veličanstvo potrdi ta sklep in da se potem dobí tudi deželen zakon o tej stvari. — Temu nasvetu se je ustavil poslanec Deschmann v dolzem govoru, v kterem je razlagal, da tudi neúk (Laie) utegne kaj vediti o bolnišnici, — da tedaj tudi on vé, da to, kar je unidan dr. Bleiweis pravil o kužnih poporodnih vročnicah ljubljanske bolnišnice, je on (Deschmann) vse drugače posnel iz bolnišničnih zapiskov itd.; potem je rekel, da ni treba, da bi vodja bolnišnice moral biti doktor kirurgije (ranocelstva), ker potem bi tudi trebalo zahtevati, naj bode magister porodništva in za očesne bolezni, naj bode doktor kemije itd.; — vprašal je: kako je to, da je deželni odbor zadnjič v bolniškem domačem redu dovolil tako malo pravíc vodju, zdaj pa hoče od njega toliko vednost? kako je to, da nasvetuje deželni odbor, čemur se vlada ustavlja? ali se to ne pravi: vlada! tega ti nečeš, pa „justament“, ker ti tega nečeš, zato mi hočemo; trdil je, da tudi imenovani paragraf deželnega reda ne spada sèm. Nazadnje je svetoval, naj vodja bolnišnice bode samo doktor medicine, drugi nasvet pa naj se čisto izpustí. — Odgovoril mu je dr. Bleiweis (slovenski) rekoč, da ne razumeva, kako da zopet danes poslanec Deschmann osobno na njega meri kakor zadnjič, da si tudi on ni poročevalec in tudi referent ni bil, ko je službo zdravnikov oddajal pomnoženi odbor. Res sila dolg je bil ovinek Deschmann-ov — pravi — predno je zbrisal eno besedico iz nasveta. Čemu toliko ropota za malo stvar? Ne zavidam — je rekel — gospod Deschmanna za njegove poizvedbe o kužni poporodni vročnici; svoje, da je ta bolezen že mnogokrat razsajala v porodnišnici ljubljanski, imam iz edino gotovega vira: od primarja in profesorja samega. Kar se tiče doktorstva kirurgičnega, opominja dr. Bleiweis, da v večih bolnišnicah se celó od sekundarjev zahtevajo obe doktorstvi. Vednost napreduje; časi „ab anno 1“ so pretekli! Minuli so časi, ko je bilo treba 3 ure daleč tekati po ranocélca, da je puščal, ker doktor medicine ni puščati znal. Dandanes je skoro vsak doktor medicine in kirurgije. Leta 1848 je obveljalo pravílo, da ne bode več kirurgov; zato je odpravljena tudi v Ljubljani kirurgična učilnica; da bi bil vodja tudi magister porodništva in za očesne bolezni, ni treba, ker te obé vednosti ležite po večem že v poprejšnjih. Bolniški vodja nikakor nima tako ozkih mej, kakor méni poslanec Deschmann, hišni red ne razlaga vseh pravic in dolžnost vodjevih na drobno. Do zdaj ni bilo podloge, po kterej bi mogli vediti, kak mora biti vodja, ker to službo je opravljal časi kak kresijski uradnik, časi prvi zdravnik, časi tajnik deželne vlade itd. Vlada toraj nikdar ni imela gotovega načela pri tej stvari ne pri nas, ne drugod v Avstrii, in toraj je treba, da zdaj stopimo na tisto pot, ki hoče, da mora biti vodja cél zdravnik, ne pa polovičar. Zato je deželni odbor sklenil, kar dan danas zahteva znanstvo. Poslanec Deschmann pravi: „vlada tega neče, odbor pa trdi: „justament“ tako mora biti!“ Vlada ni tako strogo tega rekla, pa tudi odbor ni rekel: „justament“ to, kar vlada neče, mora biti“; al zbor ima pravico tudi svojo reči. — Potem je poslanec Svetec (slovenski) prvikrat besedo poprijel; v uvodu je razlagal, da tudi on hoče v zbornici, kar bode največ mogoče slovenski govoriti, ne iz afekcije ali opozicije, temuč zato, ker jezik je važen, jezik je narod; pa jezik se tudi ne more izobraziti, ako nima pravice do javnosti. Po tem uvodu je nasvetoval, naj bi se odborov predlog zastran direktorja v bolnišnici odložil do tedaj, ko pride na vrsto služni red za bolnišnico. Poslanec Svetec je danes prvič govoril, in zato je začel svoje besede z uvodom, kteri nekterim poslancem ni bil po godu, češ, da se ne vjema s predmetom. Poslanec Krommer zakliče: „k reči!“ Svetec pa mirno zahteva, naj zbornica glasuje, ali smé dalje govoriti ali ne? Zbornica ni glasovala; nekteri poslanci pa vendar niso nehali mrmrati in odhajati iz dvorane, da nazadnje ni bilo več dostojne večine, da bi glasovali o Svetčevem nasvetu. Ako se pomisli, koliko se je v zboru že besedovalo, kar se nikakor ni vjemalo s predmetom, bi bila zbornica menda lehko uljudnejša bila poslancu, ki prvič govorí.

V 7. seji (16. t. m.) je poslanec grof Anton Auersperg ces. namestniku podal vprašanje, ktero je podpisalo še drugih 28 poslancev in ktero želí izvediti, kako je to, da vlada dunajska ne potrjuje reči, o

kterih se je bila pobogala zbornica s tedanjim cesarskim namestnikom; taka negotovost ne more biti všeč vladi tukajšnji sami, pa zeló ovéra tudi spešno delovanje deželnega zbora. — Nj. eksc. cesarski namestnik baron Schloissnigg je obljubil kmali odgovora, pa dostavil, da bi mu bilo všeč, ako bi vprašanje poslancev bilo naštelo nekoliko tistih nepotrjenih paragrafov, o kterih se je bila zbornica pobogala s cesarskim namestnikom.

Potem je bil dalje pogovor o lastnostih, ktere bi moral imeti vodja ljubljanske bolnišnice. Poslanec Svetec je (slovenski) v obširnejšem govoru podpiral svoj unidanji predlog; udeležili so se razprave poslanci Krommer, Deschmann in dr. Toman; tudi poslanec Lukmann je nekoliko besed vmes rekel, ktere pa niso zadevale ne odborovega, ne Svetčevega predloga. Dr. Toman je zagovarjal Svetčev predlog, poslanec Krommer in Deschmann pa nista bila ne za odborov ne za Svetcev predlog. — Po vseh teh debatah poprime poročevalec žl. Strahl besedo in v njemu lastnem mirnem govoru na tanko sitice dene vse nasprotovanja zlasti Deschmannove, pripovedovaje, kako in zakaj da je deželni odbor to nasvetoval, in bere vladni dopis o tej stvari, ki se temu zahtevanju ustavlja samo zato, ker dozdaj v tej reči ni bilo nikakoršne trdne naredbe, ktera pa se more samo po ustavnem poti ustanoviti; ako pa deželni odbor hodi po tem poti, zato si ni z vlado nikakor navskriž; ta reč naj bi se tedaj ne odložila, temuč obveljal naj bi nasvèt deželnega odbora. — Glasovanje ga je tudi potrdilo.

Na to pride na vrsto posvèt zarad občinske (srenjske) postave. Poročevalec baron Apfaltrern je najprvo opomnil, kako malo se je kdo mogel nadjati, da bi ne bila potrjena tako na drobno premišljena občinska postava, v kteri ni nobenega sklepa, da bi se o njem zbornica ne bila pobogala z vladnim zastopnikom; da pa se je zdaj odbor približal vladnemu načrtu, samo zato, da bi postava zopet ne bila zavržena. Potem je bral postavo. Razgovor se je začel še le pri §. 14, kterega ni imel vladni črtež. Ta paragraf pravi: „kjer se je kaka poprejšnja soseska po občinski postavi 1849. leta razcepila v dve ali več samostalnih občin, dobi vsaka taka občina vse tiste pravice, ki so v poprejšnjem paragrafu in v tem zakonu sploh zagotovljene posebno vsem nekdanjim soseskam.“ Cesarski namestnik baron Schloissnigg je rekel, da ta paragraf ni dovolj razumen, in toraj naj bi se mu po besedi „občina“ vtaknile besede: „ako bi se zopet z drugimi zedinile v eno občino.“ Ta nasvèt je obveljal. Potem so poslanci branje molčé poslušali do §. 20, pri kterem so se oglasili poslanci: Derbitsch, Krommer, grof Anton Auersperg; zbornica pa je odobrila odborov nasvèt.

V 8. seji (17. marca) se je nadaljevala razprava o občinski postavi. Kakor še nikoli, je vrelo v seji današnji. Poročevalec baron Apfaltern bere §. 24, ki ga nasvetuje odbor in se glasí tako: „Župan in odborniki županijski o nastopu svojega opravilstva obljubijo namesti prisege cesarju zvestobo in pokorščino, držati se trdno državne in deželne ustave, spoštovati postave in vestno spolnovati svoje dolžnosti“ itd. Poročevalec pripoveduje, da že lani je deželni zbor tako sklenil, da pa vlada tega noče tako, da bi v obljubi županovi in odbornikov stale besede: „držati se trdno državne in deželne ustave“; odbor je izvedil, da tudi zdaj se vlada tega trdno drží, da bi v obljubi ne stala ona stvar; vendar odbor ni odstopil od svojega prejšnjega mnenja, ker misli, da ustave, kot matere občinske postave, ne more zatajiti, in naposled nasvetuje, naj deželni zbor tudi ne odstopi od svojega lanskega sklepa. — Na to cesarski namestnik Njih eksc. baron Schloissnigg poprime besedo in opravičuje vlado s tem, da tudi v obljubi državnih in deželnih poslancev ni besedice o ustavi, — da v besedah „spolnovati postave“ je zapopadena tudi ustava, — da drugi deželni zbori so sprejeli obljubnico po ministerskem smislu, — da ministerstvo noče, da bi vsaka dežela po svoje imela, kjer ni potrebe, in da občinska postava ne bode potrjena, ako deželni zbor sprejme odborov predlog. — Na to se vzdigne Njih eksc. grof Anton Auersperg in v dolzem govoru pretresa na vse strani, zakaj da male besedice imajo ravno zdaj, ker jih ministerstvo odbija, veliko važnost. Kakor drevo — pravi — je krepko in trdno še le po svojih koreninah, tako je tudi ustava še le trdna, ako je vkoreninjena v narodu. Sad ustavnega življenja je dozdaj več vlada vživala kakor ljudstva njene. Besede o obljubi županovi, ktere zadevajo ustavo, naj ljudstvo opominjajo, da tudi ima pravico do ustave. Čudna prikazen je to, da ministerstvo žuga, da ne bode občinska postava potrjena, ako deželni zbor sprejme obljubnico po odborovem predlogu. Kaj neki se bojí vlada? Ali je zatega voljo država v nevarnosti? Če ima ustava resnica biti, mora za gospôdo ravno tako biti kakor za prosti narod. Ustava ne smé se potuhniti nikjer. Ustavno pravílo se razvija in osrečuje narode le tedaj, ako se pošteno zvršuje. In zdaj se dela spodtika nad obljubnico, ktera nič druzega ne zahteva kot trdno držanje ustave! Tako se ne izbuja zaupanje. Ako zavoljo obljubnice ne bode potrjena postava občinska, naj ministerstvo odgovor daje zato. — Izvrstni grofov govor je bil večkrat z glasnimi pravo-klici spremljan. — Za njim govorí dr. Toman (slovenski). Dr. Toman pripoveduje najpred, da ga je na Dunaji gosp. državni minister počastil s tem, da ga je poklical v predposvèt zarad občinske postave, in da že takrat je očital, zakaj da v obljubi županovi stavka o ustavi ni, gospod minister pa mu je rekel, naj ga v deželnem zboru nasvetuje; dr. Toman je lani to tudi storil, in odbor in zbor sta ga sprejela. Kako da se vlada zdaj zoperstavlja tej županovi obljubi? Treba, da na ustavo prisegajo vsi državni in deželni poslanci, vsi uradniki in vojaki, ministri vsi in sam naš milostljivi Gospod in Cesar. Takrat bomo imeli še le prav trdno ustavo in zaupanje, da je resnica z našo ustavo. Ustava je princip; vse drugo je le izpeljava iz tega principa. Ako bi občinske postave zavoljo te oblike ministerstvo ne potrdilo, kazalo bi, da se ne drží ustave; če pa se ustave ne drží, še manj bi se občinske postave držalo in ž njo bode tako kakor s tisto od leta 1849, ki je pošla v rokah birokracije, kakor zgine bister potok v pesku. Da drugi deželni zbori niso sprejeli te oblike v županovo obljubo, to nas ne briga; ako se hoče vse centralizati zoper autonomijo (samostojnost) posamnih dežel, tudi deželnih zborov za to treba ni, da nam le stroške delajo. Čeravno nikdar nisem — nadaljuje govornik — navdušene hvale pel patentu od 26. februarja 1861, ker v njem je omejena in prikrajšana autonomija posamesnih dežel, ktero jim priznava diplom od 20. okt. 1860, in ker omenjeni patent ne bode nikdar združil vseh udov državnih, se vendar zvesto držim konštitucijnega principa — ustave — želeč, da se princip centralizacije prelije v princip autonomije, kteri je podloga ces. diplomu. Ako ministerstvo zavoljo ustavoljubnega stavka ne potrdi občinske postave, naj ono daje odgovor za to; naša naloga pa je, da ga opominjamo njegove dolžnosti. —

Za dr. Tomanom govorí poslanec Svetec (slovenski). On se čudi, kako se ministerstvo more spodtikati nad besedo „ustava“ potem, ko so Njih Veličanstvo ustavo nam tako slovesno obljubili in zagotovili.

Opominja oktoberskega diploma in februarskega patenta, v kterih so presvitli cesar sveto obljubo storili, da se bodo ustave zvesto držali, in v kterih so zavezali tudi vse svoje naslednike, da imajo ustavo izpolnovati in gledati, da jo bode vsakdo izpolnoval in obdrževal. Po taki slovesni cesarski obljubi — pravi govornik dalje — kako je vendar moglo ministerstvo spodtikati se in brisati „ustavo“ iz občinske postave. Ali je morda res kaj resnice v tistih strahovih, ki že nekaj časa z reakcijo strašijo? Ali nas morda Bahova dôba ni še dovolj spametila? Ali nismo že po njegovi reakcii dovolj tepeni in zadolženi? Ali se bomo še enkrat spuščali v nevarno krnico, ki nas utegne pogoltniti, in državno ladijo razdrobiti? Ko bi ministerstvo o reakcii mislilo, potlej je — pravi govornik — sveta dolžnost narodnih zastopnikov svariti ga, naj te nevarne poti ne hodi, ker vodi v pogubo. Govornik priporoča odborov predlog, ker nam ne občinska ne druga postava nebi brez ustave nič ne pomagala. —

Zdaj se vzdigne dr. Zupan ter pravi, da o tako važni zadevi noče svojega mnenja le s samim glasovanjem razodeti, ampak povedati tudi: zakaj bode glasoval za odborov predlog. Važna je postala ta stvar — pravi govornik — le po tem, da se ji ministerstvo zoperstavlja. Vzroki, s kterimi vlada svojo trdi, niso prepričali nikogar. Zato utegnejo drugi vzroki biti in misli se, da ustava le na videz — (pri teh besedah se obrne cesarski gospod namestnik do predsednika in ga vpraša: ali ne čuti, da govornik s takimi besedami sega predeleč; dr. Zupan prosi predsednika: naj zbornico vpraša: je li res kaj preveč rekel? Predsednik vpraša zbornico: ali naj posvari govornika ali ne? Noben poslanec tega neče, in dr. Zupan govorí dalje in pravi:) Da sem o ustavi na videz govoril, so to pred menoj že tudi drugi govorniki rekli. Če pa vlada neče, da bi tudi prosti narod prešinila ustava, res ni druzega kot dozdeven prikazek, prazna oblika. Lani se ni bil opiral temu, kar ministerstvo danes hoče, al zdaj po 12 mescih, ko se je tako malo zgodilo za vresničenje ustave, zdaj pa tega ne morem. Zdaj veljá, se upreti, da ustava škode ne trpí. Žal mi je, ako zavoljo tega pade cela občinska postava, pa viša kot ta postava je ustava. Tudi če vlada zatega voljo zbor razpustí, ne bodem drugač glasoval, da volivci moji zvedó, da sem izpolnil svojo dolžnost.

Za dr. Zupanom poprime dr. Bleiweis besedo in pravi, da po toliko izvrstnih govorih ni lahko še kaj reči. Če tedaj besedo poprime, storí le to, da pri tej priliki zavrne tisto očitovanje, k se od nasprotne stranke mnogokrat narodnjakom oponaša, da niso „prijatli ustave.“ Mi smo iskreni prijatli resnične ustave v tistem pomenu, ki ga je ravnopred dr. Toman razložil. In to hočemo tudi pokazati danes očitno, glasovaje za odborov predlog. Cesarski g. namestnik nam svetuje, naj iz ozirov koristnosti „Opportunität“ sprejmemo vladni predlog. Al taki oziri so nevarni. Za malo besedic sicer gré v obljubnici županov; al one so prevažna stvar ravno za naše razmere, da bi tù odločiti mogel le ozir na „Opportunität.“ Občinska postava, ktero prevdarjamo danes, veljá občinam na kmetih. Naš narod pa se je še celó celó malo navdal ustavnega duha, ker ni prilike imel za to; saj ustavna občinska postava od leta 1849 ni postala kri in meso v naših županijah. Zdaj se ima vpeljati na novo ustavno županijstvo. Treba, da se to očitno izreče v slovesnem trenutku. Tak slovesen trenutek pa je takrat, kadar župan namesti prisege obljubo dela Njih Veličanstvu cesarju, cesarskim gosposkam, svojim srenjčanom vsem. V tem slovesnem momentu naj obljubo tudi storí ustavi. Ustavo mora v tem trenutku povdariti, da si v srce vtisne veliko pomembo njeno, — da to zavest obdrží celi čas županovanja svojega v pravicah tako, kakor v dolžnostih, — tako navzgor, to je, proti vladi, kakor navzdol, to je, proti srenjčanom svojim, — da ustaven ostane, in se čez potrebo ne uklanja ne lepim ne ostrim besedam gospodov v kancelii, pa tudi ne lepim ne ostrim besedam srenjčanov svojih, ali z dvema besedoma rečeno: da ne bode se obnašal ne kot sužnik na eno stran, pa tudi ne kot samovladnik (autokrat) na drugo. Pričakovati moremo, da ministerstvo, ktero je zastavo ustave že večkrat visoko povzdignilo, ne bode zoper to, ako naravnost pokažemo, da tudi mi nikakor nočemo zapustiti ustavne podlage. In zakaj bi tudi ministerstvo bilo zoper te male besedice v obljubi županovi? Če veliki zvonovi vsako leto kličejo narode avstrijanske 26. februarja v cerkev, da se imajo spominjati ustave, zakaj neki bi mali zvonček v obljubnici župana, kadar obljubo dela, ne opominjal, da ima ustavo spoštovati vsigdar! Zato se sklada z odborovim predlogom in nasvetuje, naj ga deželni zbor drage volje sprejme.

Poslanec Krommer pravi, da res zaupanja ne budí, ako ima cela občinska postava pasti zavoljo obljubnice; cesarski g. namestnik pa pravo trdi, ako pravi, da obljuba „postave spolnovati“ obsega tudi ustavo. Občinska postava nam je živa potreba; vprašanje je tedaj: ali zavoljo same oblike (forme) smemo pokopati deželi tako potrebno stvar? On misli, da ne, zato predlaga, naj se izbrišejo besede, ki se tičejo državne in deželne ustave.

Zdaj še enkrat g. cesarski namestnik besedo poprime ter pravi, da ne sega menda v oblast deželnih zborov, da pretresajo ustavo; ker ministrov ni tukaj, mora jih on braniti. Kar je dr. Zupan rekel, je le njegova misel, ki ni ovrgla vladnih vzrokov. Nekdo je rekel, da ustava mora svoje korenine imeti v narodu. To tudi je čisto moja misel. Al kako se mora to zgoditi? Po obljubnici sami gotovo ne, marveč po tem, da se djansko vpelje ustavna občinska postava v življenje. Neprijatelja ondi iskati, kjer ga ni, se pravi napčno streljati; na sobojnike svoje streljati, napravi pogubo. Ako deželni zbor sprejme §. 24. po nasvetu odborovem, ne bode potrjena občinska postava; al ne na ministerstvo pade odgovornost a ampak na deželni zbor.

Po vsem tem povzame še poročevalec bar. Apfaltern besedo; on obžaluje sicer, da v zbornici vedno lojalni so se slišali danes taki govori, al vendar ne more reči, da niso resnice govorili. Potem prevdarja govor ces. namestnika od stavka do stavka s tako zgovorno besedo, da mnogokrat so se glasili pravoklici, in naposled pravi, da naj glasuje danes deželni zbor kakor mu je drago; odbor ostane pri tem, da ne more zatajiti matere — svoje — ustave.

Po predlogu dr. Tomanovem se je po kratkem prenehu začelo glasovanje, da vsak poslanec je bil po imenu poklican. Vseh 26 poslancev je bilo za predlog odborov, le poslanci Derbitsch, Brolich in Krommer so glasovali za vladni predlog. — Po tej zeló vroči borbi za obljubnico, pri kteri je z veliko večino zmagalo „trdno držanje državne in deželne ustave“, se je nadaljevala razprava o §. 25. do 56.

V 9. seji (18. dan t. m.) je poročevalec baron Apfaltern do konca bral občinsko postavo, ki je po odborovem nasvetu obveljala tako, da — razun §. 24. — ni zbor nikjer navskriž bil z vlado. Deželni zbor pričakuje zdaj, kaj bode ministerstvo storilo: ali bode dovolilo zboru mrvico samostojnega sklepa ali ne. V odbor za prestavo občinske postave v slovenski jezik so bili izvoljeni poslanci dr. Bleiweis, dr. Toman, Svetec, Vilhar in Zagorec.

Potem je poročevalec dr. Zupan bral priporočilo deželnega odbora, naj bi se iz denarnice zemljišne odveze za 1864. leto za potnino okrajnih komisij in okrajnih uradov privolil priboljšek, ki bode znašal nad 1000 gld., in zató naj bi se ta reč dala denarnemu odboru na posvetovanje. Zbornica je odobrila.

Na to je poslanec Mulley poročal o cestni postavi, ki tudi ni lani bila na Dunaji potrjena. Razgovor se je začél še le pri §. 22., v kterem vlada hoče, da bi ona sama vselej smela razpustiti cestni odbor, zbornica pa je bila sklenila, naj se vlada o tej stvari poboga z deželnim odborom. Ta §. se je letos popravil tako-le: „ako bi se kaka občina imela pritožiti zarad naredeb cestnega odbora in zarad cestnih računov, naj tožbo podá deželnemu odboru. Deželna vlada sme zarad važnih vzrokov cestni odbor razpustiti, in v 14 dnéh napotiti novo volitev.“ Poslanec Krommer je dejál, da je čisto nepotreben pristavek: „zarad važnih vzrokov“, ker vlada, ki nikomur ni odgovorna, bode vendar le sama sodila, kteri vzroki so važni. Cesarski namestnik g. baron Schloissnigg je potrdil Krommerjeve besede, in pristavil, da 14 dní je premalo časa za novo volitev, zatorej naj bi ostalo, kakor je bila svetovala vlada. Gosp. baron Apfaltern je govoril za odborov nasvet, samo da je priporočal, naj se nova volitov napoti v 4 tednih. Poslanec dr. Zupan je podpiral vladni načrt; potem je še poročevalec Mullej podpiral odborov nasvet, in na to se je glasovalo. Glasovanje je potrdilo vladni predlog.

Po vsem tem je sklenil deželni zbor svoje seje do srede po veliki noči.

Pisma slovenskega učenika
svojemu bratu.

(Dalje.)

4. Pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenskem.

Prisrčni moj! Zopet poprimem peró, da Ti v današnjem listu popišem svoje popotne dogodbe od Laškega trga naprej. Vedno drčali smo še po savinski dolini, od ktere se jih mnogotero stranskih cepi. Marsikako lično okolico ugleda človek, pa kakor hitro mu jo čarobna moč hlaponova prisuče pred očí, ravno tako naglo mu jo zopet odmakne. Zdaj ugledamo pred seboj na strmem holmcu začrnelo razvalino celjsko, in pod njo k zapadni strani razprostira se na lepi planoti nježno mesto Celje, kjer nas je hlapon enmalo dàlj ustavil. Ljubi bratec! o starem Celji imel bi Ti toliko povedati, da bi se gotovo naveličal jaz praviti, Ti pa poslušati. Gospod J. Orožen sam je prav lepo popisal 4 knjižice tukajšnjih znamenitosti iz vseh dôb kristjanskega veka pod naslovom „Celjska kronika“; tudi drugi pisatelji so o tem mestu toliko načrtali, da bil bi moj obširneji popis le kapljica v morje. Toraj Ti le ob kratkem povem, da slovelo je Celje že pred rojstvom Izveličarjevim; — bilo je Rimljanom pod imenom „Klaudia Celeja važen kraj; — porošene so bile tla njegove zgodaj — leta 284 — z mučeniško krvjo tukajšnjega rojaka Maksimilijana; — imelo je pa tudi mesto o vojskah vseh časov in o navalih turških dovolj dovolj trpeti. Tudi bolezni in elementarne sile mu niso prizanašale. Če pa je Celje slovelo o rimskih časih, bila je vendar najslavnejša dôba njegova v srednjem veku, ko se je rod tukajšnjih grofov po podedovanji zamrle bogate rodbine Ortenburške povzdignil enako sjajnemu meteoru od priprostih plemičev na najvišo stopnjo in celó do prestola cesarske visokosti. Mnogo mnogo nahajamo zapisanega o mogočni ti rodovini in nje bogatih lastninah; tudi ustno izročilo hrani dovolj resničnih in morebiti tudi neresničnih, le v živahni domišlii skovanih pripovedok; al le drzovitih razvalin in močnih stolpov ostanek svedoči zdaj o vsem nekdanjem blišu grofov celjskih. Da! — celó razvalinam podpisana je bila že vničivna sodba, kajti prodane so bile bojè tam-le eno leto za malo ubogih goldinarjev nekemu kmetiču, ki bi si bil z razruševanjem starih zidin in s prodajo kamnja za nove stavbe lahko lepe denarce zazlužil, ako bi leta 1847 štajarski stanovi ne bili kmetiča odškodovali in sloveče razvaline tako obvarovali prenaglega pokončanja. Tako potrjujejo se še zdaj besede slavnega pesnika Homer-a: „enako listju gozdnemu zginjujejo zemeljski rodovi.“

Toliko o starem Celji; — da pa omlajenega ogledam, stopim jaderno z vagona, ter ga tudi Tebi po popisu v duhu stavljam pred očí. Kako se Celje drugim dopada, ne vem; kajti po starem slovenskem pregovoru imajo „vsake očí svojega malarja.“ — Kar pa mojo medlo razsodbo zadeva, je Celje kaj kaj ljubko in prijazno mesto. Stoječe tako rekoč na razkrižju čveterih dolinskih jarkev je ono — se vé, da to najprej navedem — dom iskrenih slovenskih rodoljubov in eno zmed prvih središč narodskega napredka v naši krasnomili zemlji. Koliko listov „Novičnih“ dobiš, dragi brate, v roke, da bi ne imele svoje „original-korespondencije“ iz Celja? — Koliko zapeljivo-mičnih popisov si že bral o tukajšnjih rodoljubnih zabavah? Stavim, da z menoj vred si želel mnogokrat imeti krila drobne ptice lastovke, da bil bi prifrčal čez visoke snežnike sèm ter udeležil se celjskih veselic, radoval se o pogledu štajarskih krasnih mladenskih lepotic, strmel o zgovornosti in umnosti domačih govornikov in pevcev ter z dopadljivo zadovoljnostjo poslušal poezije prosto-narodnega mlinarja Grabič-a. — Pa tudi v drugim je mesto res prav ljubeznjivega obraza. Ima ti krasne cerkve, zale poslopja, čedne ulice in dražestno-mikavno okolico. Potrudi se, bratec, v duhu z menoj gor k sv. Jožefu, in povem Ti, da kmali bi z apostolom Petrom rekel: „dobro nam je tukaj biti.“ Da moreva cerkev pogledati, se razume samo po sebi; kajti postavili so njo nepozabljivi knezo-škof Slomšek tako rekoč kot osredek slavnoznane bratrne ss. apostolov slovanskih Cirila in Metoda, ktere namen — res preslavni namen — je, zediniti vès rod slovanski gledé sv. vere v eno družino ter okleniti taisto s pasom prave kristjanske ljubezni. Oltar, tema svetnikoma posvečen, odlikuje med drugim lepoto tega svetišča. Stari farovž poleg cerkve postal je nova misijonska hiša lazariška, tudi žlahna cvetka, ki zasadila jo je blagoslovljena roka veliko prezgodaj umrlega Antona Martina edino le iz preblage skrbí za dušni napredek ne le svojih ovčic, ampak celega slovenskega naroda. Kranjskih Dolencev viditi je prav pogosto tukaj; nam Gorencem je kraj, kakor veš, enmalo preveč odróčen, vreden pa vreden, da ga čislamo in spoštujemo. — V prelepem soglasji s tukajšnjo cerkvijo in misijonsko stajo pa je razgled spred samostana v gornjo-savinsko dolino, ki odpira se proti večerni strani. Tukaj res prisiljen je človek ponoviti besede Vodnikove:

„Pod velikim tukaj Bogom
Breztelesni biti želim.“

Če nam k levi tjè žalostne razvaline celjske tudi glasno kličejo svoj „memento mori“, vidimo nasprotno v podnožji mično mestice, polno živahnosti in marljivega gibanja; — od njega naprej gor k zapadni strani pa, kakor sem že povedal, kaže se nam neprilično-krasna dolina, res pravi biser slovenskih pokrajin. Tù ugledamo Petrovče, Žavec, Št. Peter, Oljsko goro, okolico Mozirsko — da bratec! kdo Ti bo na tanko popisal v hipu kosmoramo prelepe te slovenske Švajce, ki nam

iz mičnih livad in prekrasnih poljan narašča se vedno više in više do nebotičnih višav Šolcbaških planin. Rajni Prešern je pel:

„največ svetá otrokom sliši Slave!“

jaz pa, pritrdovaje mu to, še pristavljam:

„najlepši del svetá otrokom sliši Slave!“

In da po pičli svoji moči zvršim svojo podobo, Ti še povem, da nam od desne le-sèm kot mejniki dolinini segajo predgorja slovečega Pohorja ter opasujejo Celje z raznoličnimi višinami, po kterih zeleno trsje rodí svoj sladki sad. Jesenska dôba pripravlja tedaj tudi celjskim in okoličnim stanovnikom one zabave, ki so sicer nam trdim Gorencem neznane po lastni skušnji, toliko bolj mikavne pa po opisih in raznih popevkah, ki jih trgatvi na čast sklada srečni vinčar, ter prepeva jih pri sladki kapljici, tolstem kopunu in dobro posuti gibanici med gromom možnarjev in žvenketanjem kozarcev in majolek. — Pa glej, bratec, kam sem pa zopet zasuknil? Od popisa lepe okolice sem naenkrat med veselimi vinčarji, toraj, da ne zamaknem se preveč z dobro voljo, raj skončam. Zdravstvuj, dokler Ti zopet ne piše

Tvoj brat

Jože Žlindrovič.

Dopisi.

Iz Celovca. Kar je „Slov. Prijatel“ une dni povedal od novega političnega časopisa v slovenskem jeziku, res ni bila bôsa. Prišel je te dni Janko Božič, duhovnik ljubljanske škofije iz Dunaja v Celovec, naj bi se ta reč uravnala in ustanovila. Pa žalibog! ni se mogla s tiskarjem pogodba napraviti; tiskarji so zavoljo toliko tiskarnih praved vsi preplašeni, in vežejo vredniku roke tako strašno, da neodvisen in opozicijalen časopis komaj dihati more. Zatoraj naznanjamo žalostno novico, da „Besednik“ (tako bi bilo imé novemu časopisu) za zdaj izhajal ne bode.

„Slov. Prij.“

V Celji 19. marca. = Kako zlo pomanjkljive so marsiktere naše stare postave, posebno pa naša eksekucijna postava (Executions-Ordnung), se je vidilo 14. t. m. v Lipnici, kjer je bilo veliko in lepo posestvo, od sodnije na 16.000 gold. cenjeno, pri tretji eksekutivni dražbi za 50 gold. — beri! petdeset goldinarjev — prodano. En sam kupec je prišel, 1600 gld. vadije vložil, potem 50 gold. obljubil, (zakaj mar ne le 1 gold.?) in posestvo mu je tudi ostalo, ker ni bilo nikogar druzega, ki bi bil 1600 gold. vadije vložil. Graška hranilnica je bila tožnica zavolj 5000 gold. in na prvem mestu vknjiženih, pa se bode čisto obrisala, kakor poprejšni posestnik in vsi drugi upniki, ker iz prevelike varčnosti nikogar ni k dražbi poslala. Prevažna prislovica „Vigilantibus jura“, to je, „čujte dokler ni prepozno“, se ne ceni pri naših ljudeh, kakor bi se imela ceniti; to se iz te čudne dogodbe jasno vidi, ker človek utegne svoj posojeni in popolnoma zavarovani denar vendar le izgubiti, ker ob pravem času ne more 1600 gld. vadije vkup spraviti, da bi šel sam k dražbi. Kaj pa je pravi namen eksekucije? Tù je pač dosti očitno, da Jožefeva „Gerichtsordnung“ od leta 1781 ni več za naše čase! — Zadnjič sem pisal, da smo zlo radovedni, ali bo vlada sedaj, ko je mestni odbor odstopil, nove srenjske volitve dovolila ali ne. Ta reč je sedaj že rešena, ker so nove volitve na 18. in 19. aprila že razpisane. Novoizvoljeni mestni odbor bode skoraj gotovo le kakih par mescev v svoji službi, ker bode štajarski deželni zbor občinsko postavo po vladnem predlogu pred ko ne brez vse premembe sprejel in se bodo potem po novi postavi zopet nove volitve razpisale. Veliko je na tem ležeče, kakošne zastopnike da bo naše mesto dobilo, ker ravno sedaj je vprašanje, ali se ima nova realka ali v Celji ali v Mariboru ali v Ptujem napraviti, in jo bo gotovo tisto mesto dobilo, ktero bo k njeni ustanovitvi največi donesek iz svojega premoženja obljubilo. Da bi naše mesto svoj lastni štatut in s tem tudi svoj magistrat dobilo, je želelo, da bi se bilo nekaj bližnjih vasí brežke srenje z mestom v eno občino združilo, kar pa kmetom ni bilo po volji, češ, da bi potem veče občinske doklade plačevali; tudi to jim ni bilo prav, da si je mesto le nektere vasí hotlo pridružiti, ne pa cele brežke občine. — Naša gospodarska poddružnica je iz Gradca v posvet dobila načrt novih pravil za c. kr. štajarsko gospodarsko družbo. V tem načrtu je poddružnicam, ktere več samostojnosti dobijo, dovoljeno, da se jih več med seboj združi, in da vsaka poddružnica v svojem okrožji manjše krajne poddružnice ustanoví.

Iz Ljubljane. (*O zadevah slovenske matice.*) Dr. Bleiweis in dr. Toman sta 19. dne t. m. poslala vsem gospodom, ki so podpisali prošnjo do Njih Veličanstva in se tako pridružili začasnemu odboru, sledeče pismo:

„Slavni Gospod! Iz časnikov Vam je uže znano, da je Njih Veličanstvo po najvišem sklepu od 4. februarja blagovolilo dovoliti „Matico slovensko“, ter je potrdilo njena pravila, samo da se popravijo §§. 1., 2., 4., 5., 12., 13. — Cesarsko namestništvo v Ljubljani to sl. začasnemu odboru z odpisom od 20. februarja pod št. 297 oznanja, naj po cesarskem ukazu prenarejena pravila v 5 iztiskih položí pred c. kr. državno ministerstvo, da se jim potem še le pritisne dovolilni pečat.

Treba torej, da se snide začasni odbor, kteri storí, kar mu veleva ukaz Njih Veličanstva, in da se o tej priliki dovrší vse, česar je treba, da se ustanoví „Matica.“ — Ker ste tudi Vi, slavni Gospod, v vrsti tistih domoljubov, ki so podpisali prošnjo do Njih Veličanstva, in ki z nama vred reprezentujejo začasni odbor, Vas tedaj uljudno vabiva, da pridete v skupščino začasnega odbora, ktera bode v Ljubljani 11. aprila t. l. popoldne ob štirih v pisalnici kmetijske družbe; ako pa bi ne mogli priti, da nam blagovoljno oznanite, da se v sklepih skladate z večino odbornikov. Izročujeva Vam ob enem program omenjene skupščine:

1) Volitev začasnega prvomestnika in njegovega namestnika;

2) ustanovitev pravil vsled najvišega ukaza;

3) volitev začasnega denarničarja;

4) volitev začasnega tajnika;

5) izročitev „Matičnega“, dozdaj nabranega denarja denarničarju;

6) posvetovanje, kaj in kako se ima storiti, da bi se nabirali Matičini družabniki (udje), in da se kmalu more sklicati véliki zbor;

7) posvèt ob opravilnem redu.

— 5. versa Sattlerjevega svetovida (kosmorame), ki je na ogled postavljena že nekoliko dni, je zopet tako zanimiva, da jo živo priporočamo vsem. Obsega zopet 15 ogledov, med katerimi je veliki trg v Carigradu, glasovite 3000 let stare Salomonove cedrove drevesa na gori Libanoni, Božji grob v Jeruzalemu, unanja podoba cerkve Božjega groba itd. Ne bode mu žal za 20 nov. krajc., kdor gré ogledovat imenitni svetovid.

— Petek nam je bil nesrečen dan; dopoldne so v Krakovem povozili starčka, popoldne pa v št. Peterskem predmestju nekega fanta. Starček (oče našega spoštovanega g. Franceta Vidica) je po strašnih bolečinah umrl v nedeljo; devet reber je imel zlomljenih in vrh tega je še na glavi bil silno poškodovan. Dva buteža, ki sta drva vozila, sta si s praznima kolama poskušala, kdo bode prehitel druzega, in dirjala sta kakor norca. Komaj se 67 let stari mož ogne enemu na stran, ga

zasači drugi, al še huje kot predlanskim starega g. Zupančiča. Ali bi se ne dalo takemu jahanju po mestu in predmestih krepkejše v okom priti, dokler ni še nesreče? Kaj pomaga mrliču in rodbini njegovi še tako ostra kazen potem? Kakor norci jahajo večkrat hlapčoni in drugi svoje kljuseta brez vajeta, ki ga obesijo na ročico! V pondeljek je bil pogreb nesrečnega starčka, kteremu je poslednjo čast skazala množica prijatlov Vidicovih; na grobu so peli g. pevci čitavnice.

— *(Pobérki iz različnih časnikov in brošúr.)* Naši dobri teti „Triestarca“ od 16. t. m. in „Presse“ od 17. t. m. jako se hudujete na kočevskega poslanca gosp. Sveteca zato, ker je prvi svoj govor v deželnem zboru imel v slovenskem jeziku. „Triesterca“ kliče njegovim nemškim volilcem, da se morajo zdaj slovenskega jezika učiti, če hočejo svojega poslanca razumeti, — da tega menda niso premislili, ko so ga volili, če so tedaj sploh kaj mislili. „Presse“ pa govorí gospodu Svetcu prav na srce, ter ga vpraša: ali mar ne vé, da so ljudje njegovega volitnega okraja po večem pravi, trdi Nemci? — Nas ta skrbljivost nemških časnikov, ki jo kažejo do nemških volilcev gosp. Svetca, to moramo spoznati, prav iz srca veseli, ker iz tega vidimo, da ste tudi one te misli, da mora deželni poslanec tako govoriti, da ga razume večina njegovih volilcev. V tem se mi s „prijatlicama“ našima „Triesterco“ in „Presso“ popolnoma skladamo in radujemo se, da smo vendar enkrat na poti, da tudi one dve spoznate, da v deželnem zboru kranjskem bi se imelo po slovenski govoriti, ker so večina volilcev Slovenci, kar doslej niste hoteli pritrditi. Zastran gosp. Svetca jima pa vendar moramo povedati, da ste se to pot malo zmotile, in da mu krivico delate. Gosp. Svetec se je namreč ravnal čisto po njunih mislih in je govoril tisti jezik, ki ga večina njegovih volilcev razume. Kako to? — porečete — g. Svetec se je ravnal po „Triesterci“ in „Pressi“? Da! Zakaj v volitnem okraji lâško-ribniško-kočevskem, kjer je izvoljen, prebiva do 18.000 Nemcev in do 27.000 Slovencev. Tedaj so Slovenci večina. Vidi se tukaj, da ste se naši dragi tetki malo prenaglile, ker za število nemških in slovenskih volilcev niste na tanko vedile, kar jima pa mi s svoje strani radi odpuščamo — errare humanum — ker se v glavni misli, v načelu ž njima popolnoma vjemamo. Al eno drugo jima moramo zdaj, ko ste resnico spoznale, zameriti. Znano je, da v deželnem zboru kranjskem sedí mnogo poslancev, ki so izvoljeni v čisto slovenskih volitnih okrajih, ki pa vedno le po nemški govoré; al naši ljubeznjivi teti jih dozdaj še niste nič pokarale; niste jim še kar besedice ne zinile, da jih slovenski volilci ne razumejo. Kako je to, da tega ne vidite? Ali morda nima tudi Slovenec pravice razumeti svojih poslancev? Tetki, kaj pravite? — „Presse“ se še posebno raduje, da je gospod Deschmann proti dr. Bleiweisu svoje „osebne bombe“ nastavil in mu „durch genaue statistische Belege“ iz bolnišničnih zapisnikov podrl, kar je v neki prejšnji seji o kužni poporodni vročnici trdil. Dr. Bleiweis, ki ničesa rad ne govorí, česar na tanko ne vé, je ugovor Deschmannov na kratko odpravil, rekši, da, kar je rekel, je rekel, in edino to je gotovo. Dopisnik „Pressini“ ni menda tega odgovora slišal, čeravno nek vsredi zbornice sedí, ali pa se je bal za „Geschütz“ Deschmannov. Zato dopisniku „Pressinemu“ na njegovo očitno veselje tù povemo to očitno britkost, da je oskrbnik bolnišnice neusmiljeno spravil g. Deschmanna v zadrego, ko mu je podal tiste „genaue statistische Belege“, ki kažejo le celó malo množico mrličev v porodnišnici, ne pa veliko število tistih otročnic, ki so še zbolêle za porodno vročnico iz porodnišnice prenesle (transferirale) na razdelek „notranjih bolnikov“ in so tù pomrle ali se ozdravile. Tega oskrbnik ni vedil ali pa je mislil, da se že s tem „Geschützom“ bode dala trdnjava dr. Bleiweisova razrušiti. Al zmotil se je. Pa o tem se bode še govorilo na drugem mestu, ako bo treba. Da tak „Gewicht persönlicher Anspielungen“ resnice ni podrl, vès svet vidi. Sicer pa bi od vsakega dopisovavca saj to smeli zahtevati, da svojo strast saj toliko skrije, da ne bi govornikom v deželnem zboru podtikal tacih reči, ki jih niso govorili, kakor, na priliko, da deželni odbor je vodja bolnišnice graške itd. Stranke morajo biti v deželnih in državnih zborih; ne bi bilo dobro, ako bi jih ne bilo; al revni so parlamenti, kjer opozicija bojišča nima za stvar, ampak zoper osobe, ki niso pod banderom njene stranke.

Zahvala.

Podpisani, vès potrt po strašni nesreči, ki je zadela mojega preljubega očeta, se v svojem imenu in v imenu vse svoje rodbine prisrčno zahvaljujem vsem, ki so rajnega v tako množnem številu spremili do groba. France Vidic.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Deželni zbori pridno delajo; zraven vladnih predlogov, ki so jih dobili le malo letos, obdeljujejo svoje domače zadeve. Občinska postava, vdrugič zborom v obravnavo dana, je že skor povsod dognana in v nekterih deželah je že tudi potrjena. — Po sklepu dunajskega deželnega zbora je vrednik Suželka, obsojen zavoljo tiskarnega pregreška, izgubil pravico poslanca deželnega. — Erdeljski zbor se ima začeti 10. maja. — Od deželnega zbora v Zagrebu je zopet vse tiho; ni podobe, da bi se sklical. Še manj upanje pa je za Ogerski zbor, zakaj neko nemirno gibanje se je začelo po deželi, ne samo v Peštu, ampak tudi v Požunu, Komarnu, Temešvaru in drugod; zaprli so poslednje dni mnogo imenitnih mož, grajščakov in drugih, in jih zapirajo še zmiraj; česa so krivi, se še nič prav ne vé. — Tudi v Levovu in drugod po Galicii je že veliko zaprtih. — Hudi boj se je zopet začel z Danci. Düppelske šance in trdnjava Fridericia skušajo zdaj bombe avstrijanske in pruske vojske. Na Fridericijo so 20 t. m. začeli bombe metati od vseh strani; mesto v trdnjavi je na več krajih gorélo. Da bi danska vlada hotla premirja in conferencij, še ni gotovo. Kaj bode iz tega, še nihče ne vé; švedska vlada spravlja svojo armado na noge in na pomoč Dancem. Ako se tako razširi bojišče, bo vendar še vlada angleška mogla seči v sršenovo gnezdo Napoleonovih konferencij. Pravijo, da Napoleon še zmiraj le gleda, kaj bode iz vsega, ker mu je tudi Laško hud trn v pêti. Misli se, da Napoleon in Viktor Emanuel čakata, kako se bojo razvile evropejske homatije, in da, kadar bo klobčič zlo zamotan, stopita na dan. Zato mora avstrijanska vlada pazliva biti na skrivne početja laške vlade. Nekako čudna prikazen pa je tudi ta, da se francoska armada v Rimu in papeževa pogostoma kavsate. — V Parizu se zlo govorí, da je zopet življenje Napoleonovo bilo v nevarnosti in celó v lastni njegovi hiši (v Tulerijah) in da so zaprli tri služnike njegove. Je li to resnica ali ne, se ne vé, ker dan danes se veliko govori, kar ni res. Tako pravijo, da je Garibaldi se zopet povrnil na svoj dom v Kaprero; drugi pa trdijo, da ga celo ni zapustil; da je Košut bil v Bukarestu, ki se neki ni ganil iz Turina itd.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Tiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.